

היקף הגיור בישראל: נקודת מבט דמוגרפית

אלכס וינרב

נייר מדיניות מס' 08.2026

ירושלים, אייר תשפ"ו, מאי 2026

מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל נוסד ב-1982 ביוזמתם של הרברט מ' סינגר, הנרי טאוב וארגון הג'וינט האמריקאי. המרכז ממומן באמצעות קרן צמיתה שהוקמה על ידי קרן הנרי ומרלין טאוב, קרן הרברט ונל סינגר, ג'יין וג'ון קולמן, קרן משפחת קולקר-סקסון-הלוק, קרן משפחת מילטון א' ורוזלין ז' וולף וארגון הג'וינט האמריקאי. המרכז מקבל גם תמיכה שנתית נדיבה מתורמים פרטיים, מקרנות ומפדרציות יהודיות.

מרכז טאוב הוא מכון מחקר על-מפלגתי ובלתי תלוי העורך מחקרים איכותיים בנושאי חברה וכלכלה בישראל. המרכז מציג בפני מקבלי ההחלטות המובילים ובפני כלל הציבור בישראל תמונה רחבה המשלבת בין הממדים החברתיים והכלכליים בהתוויית מדיניות ציבורית. הצוות המקצועי של המרכז ועמיתי המדיניות הבין-תחומיים, הכוללים חוקרים וחוקרות בולטים בתחומם באקדמיה ומומחים ומומחיות מובילים בתחומי המדיניות, עורכים מחקרים מבוססי נתונים בנושאים חברתיים-כלכליים מרכזיים שעל סדר היום במדינה. המרכז מציג ניתוחים אסטרטגיים לטווח ארוך וחלופות מדיניות בפני הציבור ובפני מקבלי ההחלטות על ידי כתבות בתקשורת, תוכנית פרסומים פעילה, כנסים ופעילויות אחרות בישראל ובחו"ל.

הפרסומים של מרכז טאוב הם על דעתם ועל אחריותם של מחבריהם בלבד. אין בהם כדי לחייב את המרכז, את חבר הנאמנים שלו, את עובדיו האחרים ואת התומכים בפעולותיו.

אנא צטטו מחקר זה כך:

וינרב, א' (2026). **היקף הגיור בישראל: נקודת מבט דמוגרפית**. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל. <https://doi.org/10.5281/zenodo.19564781>

כתובת המרכז: רחוב האר"י 15, ירושלים

טלפון: 02-567-1818

דואר אלקטרוני: info@taubcenter.org.il

אתר אינטרנט: www.taubcenter.org.il

היקף הגיור בישראל: נקודת מבט דמוגרפית

אלכס וינרב

מבוא

נושא הגיור עשוי להישמע שולי מבחינת הדמוגרפיה הישראלית, או הדמוגרפיה של יהודים בכלל. שהרי אף על פי שהיהדות מאפשרת הצטרפות לשורותיה – בניגוד, למשל, לדת הדרוזית או הזוראסטריית – והייתה דת מיסיונרית עד המאה השנייה לספירה, היא אינה מחפשת גרים באופן פעיל מאז המאה השלישית לספירה (Cohen, 1999; Hayes, 1999). לעמדה זו, מעוגנת בקודיפיקציה התנאית של ההלכה, הייתה השלכה דמוגרפית מובהקת במשך יותר מ-1,500 שנים: הגיור כמעט לא תרם לגידול העם היהודי.¹

שלושה שינויים תרבותיים שחלו בחברות ליברליות מערביות, שבהן חיים כיום יותר מ-95% מסך יהודי התפוצות, הפכו את הגיור לאפשרות ריאלית בהרבה – ולכן שולית פחות מבחינה דמוגרפית – ממה שהייתה בכל נקודת זמן במהלך 1,500 השנים האחרונות

ראשית, כיום היהודים הם אוכלוסייה בעלת מעמד גבוה. כמעט בכל מדינה ליברלית שבה מתגוררים יהודים, הם נהנים מרמות השכלה והכנסה גבוהות מהמוצע. נוסף על כך, נוכחותם בולטת באופן לא פרופורציונלי בקרב אליטות תרבותיות, אינטלקטואליות ומדעיות, והם הרבה יותר נראים לעין מאשר בתקופות אחרות בהיסטוריה (Cooperman et al., 2021; Dershowitz, 1997; Endelman, 2002). מצב זה עשוי להגביר את האטרקטיביות של היהדות, שכן בחברות ליברליות בנות ימינו, "צריכה תרבותית", הכוללת השתייכות והתנהגות דתית, נעה לעבר מוצרים בעלי יוקרה גבוהה (DiMaggio, 1987; Sherkat & Wilson, 1994). **שנית**, תהליכי התבוללות לאורך השנים הובילו לגידול ניכר במה שניתן לכנות אוכלוסיות "סמוכות ליהודים" (Jewish-adjacent), לרבות ילדים עם הורה או סב יהודי אחד, שעשויים לרצות לחקור את שורשיהם היהודיים ואולי אף

* פרופ' אלכס וינרב, מנהל המחקר וראש תחום הדמוגרפיה במרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל. אני מודה לפרופ' גיא סטקלוב, לפרופ' אבי וייס ולרב דוד בס על הערותיהם לטיוטה מוקדמת של המאמר.

1. כפי שהסביר הרב דוד בס, אב בית הדין המיוחד לגיור משנת 2001, "בארצות הנצרות והאסלאם היה הגיור אסור לפי חוק, והיה כרוך בסכנת מוות; לפיכך הוא נעשה רק בסתר. קשה לדעת כמה התגיירו, אבל יש להניח שלא רבים. במערב אירופה הגיור הפך לגיטימי אחרי המהפכה הצרפתית, ובמרכז אירופה ובמזרח – רק אחרי מלחמת העולם הראשונה" (הרב דוד בס, תקשורת אישית, 2024).

לפתח קשרים שיתגלו אגב כך. נפרט את היקף התופעה הזאת בהמשך. **שלישית**, שינוי בעמדות כלפי המושג "זהות", כולל זהות דתית, מקל הן על חקירה זו והן על המרת דת בכלל, וגיור בפרט. באידיאולוגיה הליברלית המודרנית זהות אינה רק דבר שמיוחס לאדם מלידה; היא גם דבר שנבחר. זה נכון לכל סוגי הזהויות (Giddens, 1991; Taylor, 2003).

נתונים מסקר פיו (Pew) משנת 2021 על היהודים האמריקאים מספקים כמה ראיות לכך שהגיוור משפיע על אוכלוסיית היהודים בארצות הברית, אשר לעת עתה היא עדיין האוכלוסייה היהודית הגדולה בעולם. הסקר מצא כי בקרב מבוגרים, כ-8% מהיהודים הקונסרבטיבים, 7% מהיהודים הרפורמים, 2% מהיהודים ללא שיוך לזרם ספציפי ביהדות ו-1% מהיהודים האורתודוקסים גדלו ללא הורה יהודי אחד (Ausubel et al., 2021). תוצאות אלו דומות לתוצאות שנמצאו בסקר פיו משנת 2013 (Pinker, 2021). אם נוסיף למספרים האלה אנשים שגדלו בבית "חצי יהודי" – עם אב יהודי ואם לא יהודיה – וילדים ומשפחות מדור שני ושלישי לאחר גיוור של כל אלה, לא קשה להסיק שהגיוור משפיע על הרכב האוכלוסייה היהודית בארצות הברית, במיוחד מחוץ ליהדות האורתודוקסית. במונחים דמוגרפיים פשוטים, היקף ההתבוללות, דאגה רבת שנים בקהילות היהודיות, מתקזז חלקית על ידי גיוור.

בישראל, היקף הגיוור מושפע מגורמים נוספים. בראש ובראשונה, כתוצאה ישירה של חוק השבות, המעניק לילדים או לנכדים של יהודים ולבני זוגם וילדיהם זכויות מגוררים ואזרחות בישראל, גם אם הם אינם יהודים על פי ההלכה, חל גידול מסיבי במאגר שממנו צומחים המתגיירים בישראל.² בסטטיסטיקה הרשמית של ישראל, המופקת על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, האוכלוסייה הזאת מוגדרת "ללא סיווג דתי" בלוחות הדת ו"אחרים" בלוחות האתניות – שתי קטגוריות חופפות כמעט לחלוטין.

בעבודה זו אני מתייחס לאוכלוסיית האחרים – קבוצה שמנתה באמצע שנת 2025 כ-475,000 ישראלים, ובחמש השנים שקדמו ל-7 באוקטובר 2023 הייתה בעלת שיעור הגידול הגבוה ביותר מכל קבוצות האוכלוסייה בישראל, לרבות האוכלוסייה החרדית (וינרב, 2023) – כמאגר המתגיירים הפוטנציאלי. אציין שאינני מרמז כאן שבני קבוצת האחרים רוצים להתגייר או אמורים להתגייר; הנקודה היא שמבחינה סטטיסטית, המתגיירים יבואו ברובם המכריע מתוך האוכלוסייה הזאת. נוסף על כך, חבריה חיים בערים עם רוב יהודי במדינה היחידה בעולם עם רוב יהודי, שבה השפה, לוח השנה, מחזור החיים והחינוך

2 מקור אפשרי נוסף לגידול באוכלוסיית האחרים הוא בני זוג זרים שפיתחו קשרים עם ישראלים בזמן ביקור בישראל או בעת שישראלים טיילו, עבדו או למדו בחו"ל. בשל הצמיחה הכלכלית הגבוהה והאבטלה הנמוכה בישראל בעשורים האחרונים, זוגות מעורבים נוטים יותר להישאר בישראל בהשוואה לזוגות בעשורים העניים יותר של סוף המאה העשרים. למרבה הצער, הלמ"ס אינה מפרסמת נתונים על תופעה זו, וגם אין ספרות אקדמית שעוסקת בכך, בניגוד, למשל, לנישואי תערובת בין יהודים לערבים (נוצרים ומוסלמים), שהם הרבה פחות נפוצים (Meler & Oryan, 2017; Karkabi-Sabbah, 2024).

חדורים בתוכן יהודי-ישראלי, אפילו במעוזי החילוניות הקיצוניים ביותר. תוצאה טבעית של חיים בסביבה יהודית-ישראלית כזאת היא מה שמכונה "גיור סוציולוגי" (Cohen & Susser, 2009), כלומר טמיעה אל תוך מודלים של הזהות הישראלית, אשר נשלטת, במקרה של מדינת ישראל, על ידי יהודים.³ עם זאת, מנקודת המבט של מאמר זה, השאלה החשובה יותר היא עד כמה החיים בסביבה יהודית-ישראלית מובילים לגיור דתי, מהלך שמסמן היטמעות מלאה יותר בזהות היהודית-ישראלית הדואלית: הלאומית והדתית.

שתי שאלות אמפיריות פשוטות עולות מן הדיון הזה: עד כמה שכיח הגיור הדתי בישראל? ועד כמה הוא משמעותי מבחינה דמוגרפית? מטרתו העיקרית של מאמר זה היא להשיב על השאלות האלה. זה חשוב משלוש סיבות. ראשית, מספר חוקרים ופרשנים טענו שהיקף הגיור בישראל נמוך ולא משמעותי (פישר, 2015; Cohen & Susser, 2009).⁴ אחרים מחזיקים בדעה שונה (בס, 2007). עד כה לא פורסמה הערכה המבוססת על שיטה מתודולוגית ראויה דייה להכריע בסוגיה, או לכל הפחות לקדם אותה. שנית, הדיון על היקף הגיור הוא צעד חיוני בהערכת האפקטיביות של גיור כמדיניות ציבורית. זה חשוב במיוחד משום שבישראל, בניגוד למדינות ליברליות אחרות, הגיור נתמך על ידי המדינה: היא זו שממנת את השיעורים למועמדים ואת משכורות הדיינים ועובדי המינהל בבתי הדין המיוחדים לגיור.⁵ כפי שמתאר פישר (2015), שאלת המימון היא מוקד לוויכוחים

3 בן-גוריון הכיר בטבעיות של התהליך הזה. במשבר פוליטי שהתרחש בשנת 1958 סביב החלטת שר הפנים (החילוני) ישראל בר-יהודה לרשום את ילדיהם של שני מהגרים לא-יהודים כיהודים, פרשה מפלגת המפד"ל מהקואליציה. בניסיון להצדיק את החלטת שר הפנים כתב בן-גוריון: "הקיבוץ היהודי בישראל אינו דומה לקיבוץ יהודי בגולה. כאן אין אנו מיעוט הנתון בלחץ של תרבות זרה, ואין כאן חשש של התבוללות של יהודים בסביבה לא יהודית, כפי שישנה בכמה ארצות חופשיות ומשגשגות. להפך, ישנה נטייה ואפשרות להתבוללות קלה של לא-יהודים בתוך העם היהודי - בייחוד במשפחות מעורבות שעלו או עללו לישראל". איגרת מאת בן-גוריון ל-50 "חכמי ישראל", 27 באוקטובר 1958.

4 המסקנה של Cohen & Susser (2009, p. 63) חד-משמעית: "למרות שהיו ניסיונות להפוך את התהליך הגיור ליותר ישיר וידידותי למשתמש, מספר המהגרים יוצאי ברית המועצות לשעבר שמעוניינים בגיור קטן מאוד. הם, ברובם הגדול, חילונים לא-מאמינים, וגיור עוסק בעיקר באמונה דתית ובפרקטיקה דתית. [...] כפי שהדברים עומדים כיום, אי-אפשר לסמוך על הגיור ככלי להבהרת זהותם של היהודים הלא-יהודים".

פישר (2015, עמ' 46) מצוין נקודה דומה: "מעריך הגיור הממלכתי הוקם כדי להתמודד עם סוגיית ההתבוללות ועם השלכותיה על מדינת ישראל כמדינה יהודית. ברם לאחר קרוב לעשרים שנות פעילות אפשר לסכם ולומר שמעריך הגיור לא הצליח לעמוד במשימה הלאומית שהוטלה עליו - מספר המתגיירים יוצאי חבר המדינות נמוך למדי".

5 מאז הקמת המדינה, בהתבסס על פקודה של המנדט הבריטי משנת 1927, המרת דת נמצאת באחריות הרשויות של כל דת. עבור יהודים, רשות זו היא הרבנות הראשית לישראל. ראש העדה הדתית היהודית הוא נשיא בית הדין הרבני הגדול. לפי החלטת ממשלה הוא ממונה על מערך הגיור, קובע כללים ומנחה את התהליך מבחינה הלכתית. עד 1995 היו הגיורים לרוב בסמכות בתי הדין הרבניים האזוריים, אם כי הרב גורן הקים בשנות השבעים בתי דין לגיור מחוץ למערכת בתי הדין הרבניים. העלייה המסיבית מברית המועצות לשעבר והעלייה הגדולה מאתיופיה הביאו להקמת מינהל הגיור, רשות מרכזית שהופקדה על הגיור הממלכתי במדינת ישראל. המינהל פעל בשנים 1995-2000. בשנת 2000 הועברו בתי הדין לניהול יחידת הפיקוח על הגיור בהנהלת בתי הדין הרבניים, ולאחר מכן, בשנת 2004, הוקם במשרד ראש הממשלה מערך הגיור ובתי הדין הועברו לניהולו.

מתמשים בדבר המסגרת האופטימלית לגיור והקריטריונים לגיור, אשר לטענת ארגון עתים הוחמרו בעשור האחרון (עתים, 2024). יתרה מזו, כיום חיים מחוץ לישראל כ-18 מיליון אנשים שזכאים לעלות ארצה מכוח חוק השבות, מהם כ-10 מיליון אינם יהודים על פי ההלכה (DellaPergola, 2022). גם אם רק חלק מזערי מאותם 10 מיליון יבחרו לממש את זכותם לעלות לישראל, וישראל תרצה לעודד גיור דתי כדרך לשמור על רוב יהודי במדינה או לטפח "דת אזרחית" משותפת – כפי שכינה זאת מקיאווולי הפרגמטי (בספרו "דיונים על ליוויס") – יהיה צורך להרחיב משמעותית את תשתית שירותי הגיור. הערכה ברורה של שיעורי הגיור הנוכחיים יכולה לספק בסיס לבניית מערכת יעילה ואפקטיבית יותר.

הסיבה השלישית רלוונטית יותר לדמוגרפיה כדיסציפלינה מדעית. כידוע, הגישה של ישראל בענייני דת ומדינה שונה מזו של מדינות ליברליות אחרות. בדומה לשכנותיה, ישראל ירשה מהשלטון העותמאני את שיטת ה"מילט", שהעניקה אוטונומיה דתית ותרבותית לקהילות לא מוסלמיות מתוך הכרה בחשיבות שמקנה האזרח לזהותו הדתית. גישה זו משתקפת ברמת הפרט בהבדלים בין הדתות בניהול מערכי הנישואים, הגירושים, הקבורה, השירות הצבאי ועוד; וברמת מינהל האוכלוסין, ביכולתה של הלמ"ס וגופי ממשלה אחרים לאסוף נתונים על דתו של כל פרט באוכלוסייה. פרקטיקות אלו עומדות בניגוד מוחלט לגישה במדינות ליברליות רבות, שלא רק מתעלמת מזהותו הדתית של האזרח אלא אף אוסרת על גופי ממשלה – לרבות לשכות הסטטיסטיקה הלאומיות – לאסוף נתונים על דתם של האזרחים.⁶ למעשה, חשיבות הזהות הדתית בדמוגרפיה הישראלית הופכת את שיעורי הגיור למרכיב דמוגרפי מרכזי, לפחות פוטנציאלית, בכל ניתוח של הדמוגרפיה הפנימית. כלומר, אם בדמוגרפיה כללית, מרכיבי השינוי באוכלוסייה הקלאסיים הם לידות, פטירות והגירה – הרי בישראל, שינויים בגודלן של תת-אוכלוסיות יכולים להיגרם גם מגיור, שלמעשה הופך למרכיב רביעי, אף שהלמ"ס, בדומה למקבילותיה במדינות מפותחות אחרות, אינה מתעדת אותו.

המאמר מתמקד בכמה נושאים עיקריים. תחילה אני מראה מדוע הפרשנות המקובלת באשר לשיעורי הגיור הגולמיים שגויה. לאחר מכן אני בוחן את נתוני הגיור לפי גיל ומין ומשתמש ב"לוח תמותה" – כלי בסיסי בדמוגרפיה – כדי לייצר שיעורי גיור סגוליים לגיל ולמין. אני מוסיף סימולציה פשוטה המציגה השפעות ארוכות טווח של פרויקט הילודה העתידי של מתגירות, שכן זהו המפתח להערכת ההשפעה הדמוגרפית המלאה של הגיור. עד כאן כל החישובים נעשו על בסיס נתוני 2022 בלבד. כדי לבדוק את חוסנם של הממצאים אני משחזר את כל החישובים על נתוני 2020 ו-2021.

חשוב להבהיר שמאמר זה אינו עוסק בשאלה אם מדינת ישראל צריכה לעודד גיור, ואם כן, על פי אילו קריטריונים, עד כמה המדינה צריכה להיות מעורבת ועד כמה מבוצרת או אפילו מופרטת המערכת יכולה או צריכה להיות, וגם לא בשאלה אם ישראל צריכה להגביל יותר את זכות השיבה. חלק מן השאלות הללו נדונו אצל בס (2007), ואחרות אצל פישר (2015). כפי שציינתי לעיל, המטרה שלי אמפירית וצרה: ליצור אומדני גיור תקפים יותר מבחינת הדמוגרפיה כדיסציפלינה מדעית.

כמו כן, הטיעון שלי פשוט. אף ששיעורי הגיור של מהגרים לא-יהודים מבוגרים בישראל (מעל גיל 40) נמוכים עד נמוכים מאוד, הגיור ככלל הוא הרבה יותר משמעותי מבחינה דמוגרפית, כיוון שהוא מתרחש בשיעורים גבוהים בהרבה בקרב צעירים. הניתוח שלי מצביע על כך שכ-40% מהנשים וכ-25% אחוז מהגברים שמגיעים לישראל כילדים מתגיירים עד גיל 30. שיעורי הגיור הגבוהים האלה עולים בקנה אחד עם הטענה שהגיור בישראל ראוי להתייחסות דמוגרפית רצינית יותר ממה שקיבל עד כה. כמו כן הם מפריכים את הטענה שמערכת הגיור הקיימת היא כישלון מבחינת מספר המתגיירים.

מבט ראשון (ומטעה)

במבט ראשון, ההשפעה הדמוגרפית של הגיור נראית זניחה לחלוטין. כפי שמוצג בלוח 1, במהלך התקופה 2020–2023 נעשו בישראל 11,420 גיורים. גם אילו השנים 2020 ו-2023 היו שנים "רגילות", בלי קורונה ובלי מלחמה בעזה, ומספר המתגיירים בשנים האלה היה מתקרב למספרים של 2021 ו-2022, עדיין מדובר במספרים קטנים מאוד ביחס לאוכלוסיית האחרים או לאוכלוסייה היהודית בישראל. נתונים אלו מרמזים כי רק כ-0.7% מאוכלוסיית האחרים בישראל בשנת 2022 התגירו, וכי מתגיירים אלו הוסיפו פחות מ-0.05% לאוכלוסייה היהודית שמנתה 7.17 מיליון איש. הנתונים שמציג פישר (2015, עמ' 47) על גיורים בשנים 1996–2014 דומים למדי.

לוח 1. מספר המתגיירים, לפי מגדר ושנה

שנה	נשים	גברים	סך הכול
2020	1,614	834	2,448
2021	2,095	1,254	3,349
2022	2,181	1,208	3,389
2023	1,551	683	2,234
סך הכול	7,441	3,979	11,420

מקור: אלכס וינר, מרכז טאוב | נתונים: רשות האוכלוסין וההגירה, תשובה לבקשת מידע 4095987.5.2024: שינוי דת במרשם האוכלוסין

שימוש בנתונים בדרך זו איננו מדד מתאים ואמין להשפעה הדמוגרפית של הגיור. יש לכך שלוש סיבות.

ראשית, הנתונים המוצגים בלוח 1 אינם מלמדים דבר על האפקט המצטבר של גיור על קבוצת גיל מסוימת לאורך מחזור החיים. לדוגמה, הנתון שלפיו 2,181 נשים התגירו בשנת 2022 אינו אומר מאומה על גילן ומשך שהותן בישראל של אותן 2,181 נשים לפני שהתגירו, או על כמה נשים מאותה קבוצת גיל ואותו משך שהותן בישראל התגירו לפני 2022 וכמה מהן התגירו בשנת 2022 עצמה. בהקשר הישראלי זה משמעותי במיוחד בשל הגידול המהיר באוכלוסיית האחרים בשלושת העשורים האחרונים כתוצאה מהגירה.

שנית, הנתונים בלוח 1 אינם מתייחסים לשונות בשיעורי הגיור לפי גיל ומין. אלו שני המשתנים החשובים ביותר בניחותים דמוגרפיים סטנדרטיים, שכן לכל הפרמטרים הדמוגרפיים יש דפוס ייחודי לפי גיל, והם גם נוטים להשתנות על פני זמן לפי מין. הדבר נכון לגבי גיור בישראל, כפי שנראה בהמשך. להסיק מסקנות גורפות מלוח 1 דומה לשימוש ב"שיעורים גולמיים" (למשל, שיעור תמותה גולמי, שיעור ילודה גולמי) במקום במדדים של "שיעורים סגוליים לפי גיל" (כמו שיעור פריון כולל או תוחלת חיים). דמוגרפים נמנעים משימוש בשיעורים גולמיים כי הם נוטים להטעות לא פחות משהם מספקים מידע.

שלישית, הנתונים בלוח 1 מתעלמים מן ההשפעות השניוניות של הגיור, במיוחד בקרב נשים. על פי הגישה האורתודוקסית המסורתית המקובלת בישראל, זהותו היהודית של הילד מועברת דרך האם: הילד נחשב יהודי רק אם אמו הביולוגית (לפי הדעת הרווחת, בזמן הלידה ולא ברגע ההתעברות) היא יהודייה; אחרת הילד אינו יהודי. קו מטריילינאלי זה מחבר למעשה גורם גילי לגורם מגדרי: הוא אומר שאם אישה מתגיירת לפני הלידה, כל ילד שהיא יולדת לאחר הגיור מוסיף להשפעה הדמוגרפית של גיורה. בהקשר הישראלי, הילד מתווסף למניין הילדים היהודים ולא למניין הילדים באוכלוסיית האחרים.⁷ הנקודה הזאת, המגשרת בין דפוסי גיור לפי גיל ומין ובין גילי הפריון, הועלתה על ידי חוקרים אחרים (בס' 2007, עמ' 29-39).

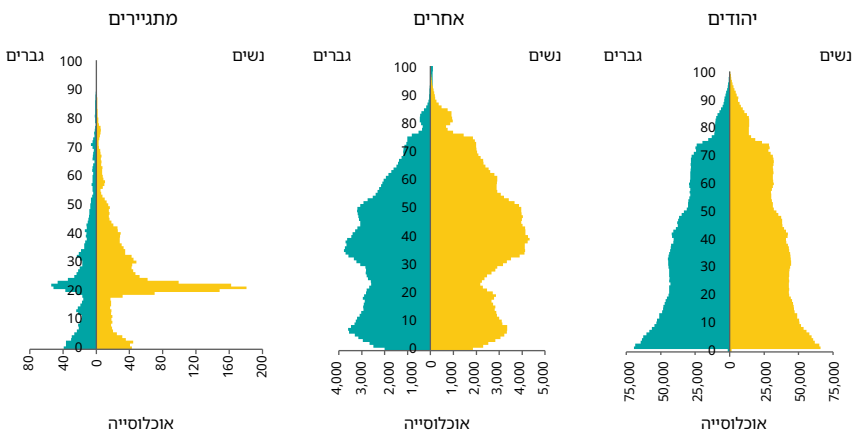
7 בעיה רביעית בלוח 1 היא שהנתונים המוצגים בו עלולים להיות הערכת חסר של שיעורי הגיור. בעיה זו חשובה פחות מבחינה אמפירית יחסית לשאר הסיבות המפורטות כאן ולכן אסתפק בהסבר קצר. הנתונים בלוח 1 מתעלמים מעקרון יסודי בחשבונאות הדמוגרפית, שעל פיו הערכת ההסתברות להתרחשות אירוע מסוים לאורך זמן צריכה להתבצע ביחס לאוכלוסייה ש"בסיכון" מנקודת התחלה מסוימת. מכיוון שתהליך הגיור נמשך בדרך כלל מספר שנים, יש לקשור את הסתברות הגיור לאוכלוסייה ש"בסיכון לגיור" – כלומר אוכלוסיית המתגירים הפוטנציאלית – בתחילת התהליך. באותו אופן, שיעורי הגיור צריכים להיות מקושרים לשנות-אדם שבסיכון, מה שמחייב גם הגדרה מדויקת של נקודת ההתחלה. השיעורים המוצגים בלוח 1 מחושבים על ידי חלוקת מספר המתגירים בשנה האחרונה במספר האחרים; אלא שאוכלוסיית האחרים כוללת גם עולים חדשים-חדשים, שאף אחד מהם לא יכול להיחשב "בסיכון לגיור" כי הם לא נמצאים בישראל מספיק זמן, ולמעשה מספר האחרים שצריך לשמש בחישוב קטן יותר. השיעור שמתקבל מהחישוב הזה עלול להיות אפוא הערכת חסר.

גיור לפי גיל ומין

תרשים 1 מציג את מבנה הגילים של אוכלוסיות שונות בישראל בשנת 2022, לפי מין. הפאנל הימני מתאר את מבנה הגילים של האוכלוסייה היהודית בישראל באמצע שנת 2022. הגברים מופיעים בצד שמאל, הנשים בצד ימין, וכל שורה מייצגת את מספר האנשים בקבוצת גיל נתונה. כאשר אנשים מתגיירים, הם מצטרפים לאוכלוסייה זו.

הפאנל השמאלי מציג את מספר המתגיירים בכל גיל. הנתונים התקבלו ממרשם האוכלוסין בתשובה לבקשת חופש מידע על שינוי דת במרשם.⁸ הפאנל מאשר את דפוסי הגיור הייחודיים לפי גיל. הגילים השכיחים ביותר לגיור הם בין 18 ל-23. בקרב נשים, ב-2021 וב-2022 נעשו כשליש מסך הגיורים בגילים אלו, ובמהלך 2023 שיעור זה אף עלה ל-45%. שיעורים גבוהים אלו מתיישבים עם תוכניות הגיור המוצעות במהלך שירות החובה או זמן קצר אחריו.

תרשים 1. יהודים, אחרים ומתגיירים לפי גיל ומין, 2022

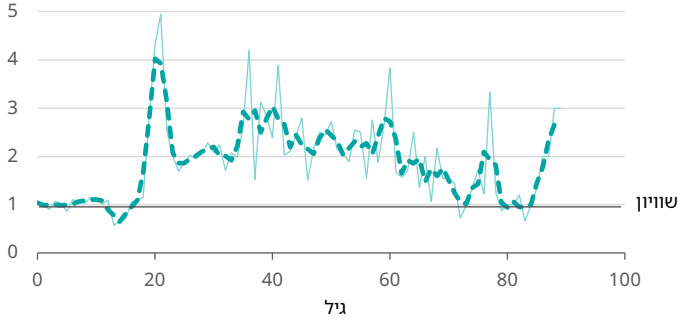
מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: הלמ"ס

8 השינויים במרשם האוכלוסין אמנם אינם משקפים את שיעורי הגיור האורתודוקסי הממלכתי באופן מדויק לחלוטין, שכן לפי פסיקת בג"ץ גם גיורים אחרים גוררים שינוי במרשם. ואולם ככל הידוע, מספר הגיורים שנעשים מחוץ למערכת הממלכתית קטן מאוד (הרב דוד בס, תקשורת אישית, 2024).

אוכלוסיית האחרים בישראל, שממנה באים כמעט כל המתגיירים, מוצגת בפאנל האמצעי. מבנה הגילים שלה שונה לחלוטין מזה של היהודים ושל המתגיירים. קבוצת הגיל הגדולה ביותר באוכלוסייה זו נעה בין תחילת שנות ה-30 לתחילת שנות ה-50, במיוחד בקרב נשים. אף שטווחי הערכים בציר האופקי שונים מאוד בין האוכלוסיות המתוארות בשלושת הפאנלים, ניכר בעליל ששיעורי הגיור גבוהים יותר בקבוצות הגיל שבהן אוכלוסיית האחרים קטנה יחסית: בגיל הרך ובגיל הצבא, ועד אמצע שנות ה-20. בגילים אחרים, בפרט לאחר גיל 40, שיעור הגיור נמוך.

בפאנל השמאלי נראים גם הבדלים משמעותיים ביחס בין גיור נשים לגיור גברים בגילים שונים. ניתן לראות זאת בצורה מפורטת יותר בתרשים 2: עד אמצע גיל ההתבגרות יש יחס שווה פחות או יותר בין נשים מתגירות לגברים מתגיירים. זה הגיוני, שכן בגילים אלו הגיור הוא בדרך כלל בחירה של ההורים, ואין סיבה אינהרנטית להעדיף גיור של בנים על פני בנות או להפך. עם זאת, מהגיל שבו אנשים מקבלים בעצמם את ההחלטה להתגייר, היחס נוטה יותר לטובת הנשים. היחס מתגירות-מתגיירים מגיע לכ-4:1 בגילי הצבא, ולאחר מכן מתנדנד בטווח של 2:1-3:1 עד גיל 60. נתון זה עשוי להיות מוסבר בכמה גורמים: חובת קיום ברית מילה למתגיירים גברים, אשר עשויה להרתיע חלק מהמועמדים הפוטנציאליים; לחצים חברתיים הקשורים לגיור בישראל, שכמעט בוודאות קשורים לנורמות מטריילינאליות של זהות דתית, מופעלים יותר על נשים מאשר על גברים; על פי ההלכה היהודית הגברים נדרשים לקיים מצוות רבות יותר וממילא ללמוד יותר (נשים פטורות מ"מניין" בבית הכנסת, אינן מניחות תפילין, ועוד). כך או כך, עליונותן המספרית של מתגירות על מתגיירים תואמת את דפוסי הגיור שדווחו לאורך ההיסטוריה מתקופת בית שני (Zilm, 2008) ועד ימינו. לדוגמה, במחקר מקיף שנעשה בארצות הברית בשנות השמונים נמצא כי 77% מסך המתגיירים היו נשים (Lerer & Mayer, 1989).

תרשים 2. יחס מתגיירות-מתגיירים לפי גיל, 2020-2023

הערה: הקו המקווקו מציין ממוצע תלת-שנתי של היחס מתגיירות-מתגיירים. מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: הלמ"ס

שיטת לוחות התמותה

דפוסי הגיור הייחודיים לפי גיל ומין שהוצגו בתרשים 1 מדגישים את החשיבות של מעבר ממדדי גיור גולמיים למדדים מפורטים לשם הערכת היקף הגיור והשפעתו הדמוגרפית. נעשה זאת כאן באמצעות שיטת "לוחות תמותה". זוהי אותה שיטה שבה דמוגרפים משתמשים לחישוב הסתברות התמותה בכל גיל נתון לצורך הפקת אומדנים לתוחלת חיים. השימוש בשיטה זו כאן מאפשר לנו להפיק שיעורי גיור לפי גיל תוך הימנעות משתי הבעיות הראשונות שהוזכרו לעיל בניתוח הנתונים הגולמיים.

השאלה הבסיסית ששואל לוח התמותה היא: בהינתן שיעורי תמותה סגוליים לפי גיל, מהי ההסתברות למות עד גיל x עבור מישהו שגילו כרגע קטן מ- x ? כאן אנחנו משתמשים באותה שיטה, תוך החלפת שיעורי התמותה בשיעורי גיור.

השיטה פשוטה. תחילה אנחנו מעריכים סדרה של שיעורי גיור סגוליים לפי גיל ומין (זהה לעמודת Mx בלוח תמותה) בהתבסס על נתוני 2022. כל אחד משיעורים אלו הוא מספר הנשים או הגברים בגיל נתון (x) שהתגירו בשנת 2022, חלקי מספר הנשים או הגברים באותו גיל בשנת 2022 באוכלוסיית המתגיירים הפוטנציאליים, כלומר אלה ש"בסיכון" לגיור.

אנחנו ממירים את השיעורים האלה להסתברויות גיור (qx בלוח תמותה) ואז מחילים אותם על אוכלוסייה סטציונרית (פיקטיבית) המתחילה ב-100,000 איש בגיל 0 (עמודה lx בלוח תמותה). אחר כך אנחנו מכפילים את האוכלוסייה הפיקטיבית בהסתברות להתגייר

בין גיל 0 לגיל שנה ומקבלים את מספר המתגיירים בגיל 0 עד שנה (עמודת dx בלוח תמותה). האוכלוסייה הפוטנציאלית לגיור בגיל שנה בדיוק שווה לאוכלוסייה הראשונית בגיל 0 פחות מספר המתגיירים בין גיל 0 לגיל שנה. אנחנו מכפילים זאת בהסתברות הגיור בין גיל שנה לשנתיים כדי לחשב את מספר המתגיירים ומקבלים את אוכלוסיית המתגיירים הפוטנציאליים לגיור בגיל שנתיים. את החישוב הזה אנחנו משכפלים עבור כל גיל עד לגיל הגיור הגבוה ביותר.

היתרון העיקרי של שיטה זו הוא שהיא מאפשרת לנו לחשב את הסתברות הגיור בכל **גיל ועד כל גיל**, בהינתן שיעורי הגיור הסגוליים לפי גיל הנוכחיים וכל הגיורים בגילים צעירים יותר. הגיורים בגילים הצעירים חייבים להיכנס לחישוב, שכן בהיעדר הגירה הם מקטינים את מספר המתגיירים הפוטנציאליים באותה עוקבת לידה בתקופה מאוחרת יותר. הסתברויות אלו מחושבות ישירות מתוך עמודת lx (העמודה המונה את מספר המתגיירים הפוטנציאליים שנותרו בכל גיל).⁹

ההסתברות לגיור

לוח 2 מציג הסתברויות נבחרות לגיור לפי שיטת לוחות התמותה. הקבוצה הראשונה כוללת את הסתברויות הגיור עבור בנות ובנים שנולדו בישראל או הגיעו זמן קצר אחרי שנולדו ומסווגים כחברים באוכלוסיית האחרים. הקבוצה השנייה של העמודות מציגה את ההסתברויות עבור בנות ובנים שהגיעו לישראל בגיל 10 בדיוק, והשלישית עבור אלה שהגיעו בגיל 18 בדיוק. המספרים בלוח מתייחסים להסתברות להתגייר עד הגיל המופיע בעמודה הימנית.

9 למתודה זו יש כמובן גם חסרונות. לדוגמה, היא מחילה את אותה ההסתברות על אדם בגיל נתון המתגורר בישראל 20 שנה ואדם באותו גיל שעלה לישראל בשנה האחרונה, שלמעשה לא יכול להתגייר משום שאינו נמצא בישראל מספיק זמן, כפי שהוסבר לעיל בה"ש 7. עם זאת, כל אפקט שיעלה מבעיה זו יהיה שולי למדי.

לוח 2. ההסתברות המצטברת לגיור עד גיל נתון עבור עולים שמגיעים לישראל בגילי 0, 10 ו-18, לפי מין באחוזים

עלו בגיל 18		עלו בגיל 10		נולדו בישראל/עלו עד גיל שנה		
בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים	ג'ור עד ג'ל
				7.6	6.4	5
		3.1	3.3	13.1	12.4	15
26.6	9.2	30.2	13.7	37.5	21.9	25
36.5	15.1	39.6	19.4	45.9	27.0	35
40.5	18.2	43.4	22.3	49.3	29.6	45
42.4	20.0	45.3	24.0	50.9	31.2	55
44.0	21.8	46.8	25.7	52.3	32.7	65
45.2	24.2	47.9	28.0	53.3	34.8	75

הערה: ההסתברויות נאמדו על פי שיטת לוח תמותה על בסיס נתוני ג'ור מ-2022.

מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: עיבודים על בסיס נתוני רשות האוכלוסין וההגירה והלמ"ס

ככלל, ההסתברויות המוצגות בלוח 2 הן בבירור גבוהות לאורך החיים, במיוחד עבור בנות שנולדו בישראל או הגיעו לישראל בגיל צעיר מאוד. ספציפית, בהנחה ששיעורי הג'ור לפי ג'ל יישארו קבועים ברמתם בשנת 2022, לילדה שנולדה בישראל (או שהגיעה זמן קצר לאחר לידתה) יש סיכוי של 7.6% להתג'יר עד ג'ל 5, וסיכוי של 13.1% להתג'יר עד ג'ל 15. כפי שמראים דפוסי הג'ור לפי ג'ל בתרשים 1, ההסתברות הג'ור שלה תעלה משמעותית בסוף שנות העשרה ובשנות ה-20 לחייה. לאותה ילדה יהיה סיכוי של 37.5% להתג'יר עד ג'ל 25, סיכוי של 45.9% עד ג'ל 35, וסיכוי של 49.3% עד ג'ל 45. ההסתברויות הסגוליות לג'ור בגילים המאוחרים יותר נמוכות מאוד, ולכן ההסתברות המצטברת ה"נלכדת" בלוח התמותה תעלה מעט מאוד לאחר מכן.

ילדה שמגיעה לישראל בג'ל 10 ומסווגת באוכלוסיית האחרים מפספסת כמובן את ההסתברויות לג'ור בגילי 0-9. עם זאת, ההסתברויות הכלליות שלה להתג'יר עד ג'ל 35 יישארו גבוהות יחסית בשל שיעורי הג'ור הגבוהים המתחילים בגילי סוף שנות העשרה. עדיין יהיה לה סיכוי של כ-40% להתג'יר עד ג'ל 35. ההסתברות המקבילה עבור אישה שמגיעה לישראל בג'ל 18 (ומסווגת באוכלוסיית האחרים) תהיה 36.5%.

החלת אומדני לוחות התמותה הללו על אוכלוסיית הנשים האחרות הנוכחית מספקת תמונה שונה לחלוטין של היקף הגיור מן התמונה המוטעית העולה מלוח 1. לפי נתוני הלמ"ס, בשנת 2022 היו 121,494 נשים אחרות בגילי 0-39. נתוני הגיור של הלמ"ס מתעדים 1,776 גיורים בקרב נשים בקבוצת גיל זו בשנת 2022. לוח התמותה, בגרסת הגיור, מאפשר לנו לחשב את החלק של הנשים בגילי 0-39 בשנת 2022 שיתגיירו עד גיל 40, בהנחה ששיעורי הגיור הסגוליים לפי גיל יישארו קבועים. מתוך 121,494 הנשים, 30,878 נשים – בערך 25% – יתגיירו עד גיל 40, וכשני שלישים מהן ישלימו זאת עד גיל 25.

עבור גברים אחרים, ההסתברות המצטברת לגיור נמוכה יותר כמעט בכל גיל, וההבדל נעשה בולט במיוחד לאחר גילי העשרה. הדבר עולה בקנה אחד עם יחס המתגיירות-מתגיירים לפי גיל שהוצג בתרשים 2. כמו כן הוא מוביל למספר מצטבר נמוך בהרבה של גיורים בקרבם. מתוך 127,008 הגברים האחרים בגילי 0-39 בשנת 2022, שיעורי הגיור לפי גיל הנוכחיים מרמזים ש-16,160 (12.7%) יתגיירו עד גיל 40, קצת יותר ממחצית הנשים באותה קבוצת גיל.

לוח 3 מציג הסתברויות מקבילות לגיור עבור נשים וגברים שהגיעו לישראל בגילי 30, 40 ו-50. ההסתברויות לאורך זמן נמוכות בהרבה מן האומדנים המוצגים בלוח. הבדלים אלו בולטים במיוחד בקרב נשים. לדוגמה, לאישה שמגיעה לישראל בגיל 40 תהיה הסתברות של 10.4% להתגייר במהלך 35 השנים הבאות, כלומר עד גיל 75 – פחות מרבע מההסתברות של ילדה שמגיעה בגיל 10 להתגייר באותו פרק זמן (43.4%), כלומר עד גיל 45. עבור גברים ההסתברויות המקבילות הן 9.2% ו-22.3%, בהתאמה.

לוח 3. ההסתברות המצטברת לגיור עד גיל נתון עבור עולים שמגיעים לישראל בגילי 30, 40 ו-50, לפי מין באחוזים

עלו בגיל 50		עלו בגיל 40		עלו בגיל 30		
נשים	גברים	נשים	גברים	נשים	גברים	גיור על גיל
				5.6	2.8	35
		2.8	2.0	11.6	6.3	45
1.4	1.0	6.0	4.2	14.5	8.4	55
4.1	3.1	8.6	6.3	16.8	10.4	65
5.2	6.2	10.4	9.2	18.5	13.3	75

הערה: ההסתברויות נאמדו על פי שיטת לוח תמותה על בסיס נתוני גיור מ-2022.

מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: עיבודים על בסיס נתוני רשות האוכלוסין וההגירה והלמ"ס

ההבדלים בהסתברויות הגיור בין לוחות 2 ו-3, שמייצגות בהתאמה את מסלולי הגיור לאורך החיים של חברים צעירים ומבוגרים יותר באוכלוסיית האחרים, מדגישים את הסיבה המרכזית לכך שגיור נחשב בטעות לגורם חסר משמעות דמוגרפית. יחסית לכל קבוצות האוכלוסייה האחרות בישראל, חלק גדול יותר של אוכלוסיית האחרים נמצא בגילים 40-60. בגילים אלו, שיעורי הגיור נמוכים פי 20 לפחות מאלו של שנות ה-20 לחיים. התעלמות מחוסר הפרופורציה בין קבוצות הגילים מובילה למסקנה מוטעית.

הילודה של מתגירות

התרומה הדמוגרפית הכוללת של הגיור נובעת מהאפקט המוסף של הילודה למן הדור השני ואילך.

אין נתונים ציבוריים זמינים שמאפשרים להעריך את רמת פריון הילודה של מתגירות בישראל (מקורות נתונים סטנדרטיים כמו הסקר החברתי וסקר כוח אדם אינם מזהים אנשים שהתגירו). לכן אנחנו מעריכים את התרומה הדמוגרפית של הגיור דרך ילודה באמצעות סימולציה פשוטה. נתמקד בנתוני 2022.

כדי לאמוד את מספר הלידות לאורך חייהן של מתגירות, דרושים שני נתונים: מספר המתגירות (גודל האוכלוסייה שנמצאת "בסיכון לגיור" כפול שיעור המתגירות); ושיעורי הפריון של אותן הנשים לאחר הגיור.

לוח התמותה מספק אומדן של מספר המתגירות. אנחנו מגבילים את החישובים ל-30,878 הנשים האחרות שלפי נתוני 2022 יתגירו עד גיל 40. מספר המתגירות עד גיל 27, כמו גם מספר המתגירות הנוספות עד גילי 33, 37 ו-40, מוצג בעמודה השנייה של לוח 4. שיעור הילדים של נשים אלו שצפויים להיוולד כיהודים מוצג בעמודה השלישית. אנחנו מניחים ש-100% מהילדים של נשים שמסיימות את גיורן עד גיל 27 ייוולדו כיהודים, ששיעורם יורד ל-75% עבור נשים שמסיימות את גיורן עד גיל 33, ול-50% ו-25% עבור נשים שמסיימות את גיורן בגילי 37 ו-40, בהתאמה.¹⁰

העמודות האחרונות בלוח מציגות את התוצאה של חישובים אלו, בהתבסס על שיעורי פריון כולל משוערים שנעים בין 2.0 ל-3.0 ילדים לאורך חיי האישה. ככלל, שיעור הפריון הכולל הנמוך מייצג את השיעור הממוצע בקרב אוכלוסיית היהודים החילונים והמסורתיים הלא-דתיים בישראל, והמספר הגבוה מייצג את השיעור הממוצע של כלל אוכלוסיית היהודים בישראל (הלמ"ס, 2026). בהתחשב בהתכנסות שיעורי הפריון של מהגרים לנורמות הישראליות הגבוהות לאורך זמן (Nahmias, 2004; Shifris & Okun, 2024),

10 ניתן להתווכח עם ההנחות הללו, אך תזוזה סבירה באחוזים בכל כיוון אינה משנה את המסקנות הכלליות.

למרות רמות הפרייון הנמוכות מבחינה היסטורית של אוכלוסיית האחרים בישראל, סביר להניח שמספר הלידות יהיה קרוב יותר לקצה הנמוך של טווח זה, במיוחד לנוכח הירידה הכוללת בשיעורי הפרייון בישראל בשנים 2017–2023 (וינרב, 2023). עם זאת, ייתכן גם שברירה אל תוך קבוצה אוכלוסייה עם פרייון גבוה יותר תאפשר עלייה בפרייון, למשל אם אחד המניעים לגיור, בייחוד בגיל צעיר יחסית, קשור ברצון להביא יותר ילדים.

לוח 4. המספר הצפוי של ילדים יהודים שיוולדו ל-30,878 המתגיירות (עד גיל 40) בישראל בהינתן שלוש אפשרויות של שיעורי פרייון כולל, 2022

גיל	התגיירה עד גיל	שיעור הילדים שנולדים כיהודים	סך הכול ילדים יהודים שיוולדו עד סוף גילי הפרייון בהינתן שיעור פרוץ כולל של:		
			2	2.5	3
27	21,429	100	67,514	81,017	
33	5,167	75			
37	2,523	50			
40	1,759	25			

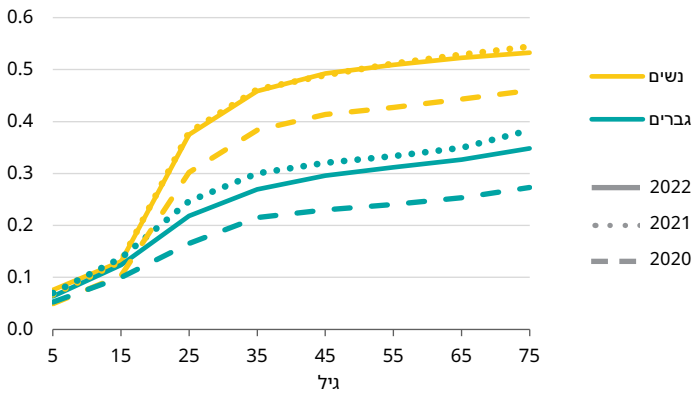
מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: עיבודים על בסיס נתוני רשות האוכלוסין וההגירה והלמ"ס

האומדנים, מכל מקום, מצביעים על השפעה דמוגרפית משמעותית של גיור. מעבר לגיור של כ-31,000 הנשים עצמן, הגיור שלהן מאפשר תוספת של בין 54,000 ל-81,000 תינוקות לאוכלוסייה היהודית בישראל לאורך חייהן. אפקט זה הוא בדור הראשון בלבד. הוא עשוי להצטבר על פני דורות.

בדיקת חוסן

כדי לוודא שנתוני הגיור של שנת 2022 שהשתמשנו בהם עד כה אינם יוצאי דופן, שחזרנו את חישובי לוח התמותה על נתוני השנים 2020 ו-2021.¹¹ תרשים 3 מציג את ההסתברות לגיור עד גיל מסוים עבור מי שהגיע לישראל בגיל 0. למעשה אלו הם אותם הנתונים שמופיעים בשתי העמודות הראשונות של לוח 2, אך עם עקומות נפרדות לכל שנה.

תרשים 3. ההסתברות המצטברת להתיגר במהלך החיים עבור נשים וגברים שנולדו בישראל או הגיעו לישראל עד גיל שנה בהינתן שיעורי גיור סגוליים לגיל, 2020, 2021 ו-2022

מקור: אלכס וינר, מרכז טאוב | נתונים: עיבודים ללוח תמותה על בסיס נתוני רשות האוכלוסין וההגירה

התרשים מאשר שהאומדנים לנשים בשנת 2022 כמעט זהים לאלו של שנת 2021, והאומדנים לגברים דומים מאוד; ההסתברות של גברים לגיור במהלך החיים בהתבסס על נתוני 2021 הייתה מעט גבוהה יותר מזו שמבוססת על נתוני שנת 2022, כאשר ההבדל מופיע בשנות העשרה המאוחרות ובתחילת שנות ה-20 לחיים. לפיכך, שיעורי הגיור של 2022 אינם יוצאי דופן בטווח השנים האלה. בשנת 2020 היו שיעורי הגיור – גם של נשים וגם של גברים – נמוכים בהרבה. ייתכן אפוא שהפער הקטן נובע מן הסגרים הקשורים למגפת הקורונה שהשפיעו על פעילות המוסדות בישראל באותה שנה. למעשה, ייתכן ששיעורי הגיור הגבוהים יותר ב-2021 משקפים חלקית אפקט של "פיצוץ" על השיעורים הנמוכים בשנת 2020.

11 בחרנו שלא לשחזר את חישובינו על נתוני 2023 משום שהמלחמה ברבעון האחרון של השנה האטה את קצב הגיור במידה דרמטית, כך שנתונים שנה זו אינם משקפים נאמנה את המתרחש בממוצע רב-שנתי

לבסוף, שחזרנו גם את החישובים ששימשו להפקת אומדני הפרייון בלוח 4. התוצאות, המוצגות בלוח 5, מצביעות על פערים גדולים יותר בין השנים. הפער בין 2021 ל-2022 נובע מן המספר המוחלט הקטן יותר של מתגיירים פוטנציאליים בשנת 2021, אף ששיעורי הגיור לפי גיל היו כמעט זהים. הפער בין 2020 ל-2022 גדול יותר, והוא משקף שילוב של שיעור גיור נמוך יותר ומאגר קטן יותר של מתגיירים פוטנציאליים. בכל מקרה, גם בקצה הנמוך של אומדנים אלו הגיור מוסיף לאוכלוסייה היהודית יותר מ-40,000 ילדים.

לוח 5. המספר הצפוי של ילדים יהודים שיוולדו לנשים שהתגירו בישראל עד גיל 40, בהינתן שיעורי גיור סגוליים לגיל בשנים 2020, 2021 ו-2022 ושלוש אפשרויות של שיעור פרייון כולל

שנה	סך הכול ילדים יהודים שיוולדו עד סוף גילי הפרייון בהינתן שיעור פרייון כולל של:			מספר המתגירות עד גיל 40
	3	2.5	2	
2020	62,575	52,146	41,717	24,010
2021	76,057	63,381	50,704	28,749
2022	81,017	67,514	54,011	30,878

הערה: החישובים הם על בסיס אותן ההנחות שתוארו בלוח 4 (שיעור הילדים שנולדו יהודים לפי גיל האם).

מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: עיבודים על בסיס נתוני רשות האוכלוסין וההגירה והלמ"ס

סיכום ומסקנות

במחקר זה ביקשתי להעריך בכלים אמפיריים את היקף הגיור בישראל והשפעתו השניונית דרך פריון ילודה על הדמוגרפיה של מדינת ישראל. בהתבסס על שיעורי גיור סגוליים לפי גיל שנצפו בתקופה 2020–2022 עולה כי כ-40% מהנשים וכ-25% מהגברים שהגיעו לישראל כילדים ומוגדרים כחלק מאוכלוסיית האחרים מתגיירים עד גיל 30. בהתבסס על נתוני הגיור לשנים 2021 ו-2022, מדובר בכ-35,000 איש ואישה. מספר זה מתקרב ליעד שהגדיר פישר (2015, עמ' 103) כשכתב: "יעד הגיור צריך להתייבב על כ-40,000 איש, מתוך שימת דגש על צעירים (עד גיל 30)". למותר לציין שכל הילדים שנולדו לנשים שהתגיירו מזהים כיהודים.

נוכח נתונים אלו הגיור נראה משמעותי למדי מבחינה חברתית ודמוגרפית, והוא מסמן בבירור רמה גבוהה של אימוץ הזהות הישראלית, הן הלאומית והן הדתית. יש שיטענו כי תחיתו של הבית הלאומי היהודי החייתה גם דפוסי גיור שהיו רדומים זמן רב, לרבות דפוסים המזכירים תקדימים עתיקים. בעולם העתיק, היהדות הייתה יוצאת דופן לא רק בכך שנתנה אפשרות גיור – לא הייתה לכך מקבילה בדתות הפוליתאיסטיות של אותה תקופה – אלא גם בכך שהקנתה לגיור היבט לאומי. כפי שהעיר ההיסטוריון שייע כהן, "פילון ויוספוס מתארים במפורש את הגיור ליהדות כהשגת אזרחות חדשה ("politeia")" (Cohen, 1983, p. 32).

רבים מהדמוגרפים יציעו גם על שתי אמיתות נוספות הנובעות מאומדנים אלו. ראשית, זוהי תזכורת לכך שפעמים רבות תהליכים דמוגרפיים משמעותיים מתרחשים לאט ולאורך תקופה ארוכה. במקרה זה, גם אם המספר הכולל של מתגיירים בישראל בכל שנה נתונה קטן יחסית, ההשפעה המצטברת לאורך החיים משמעותית מבחינה דמוגרפית, לפחות עבור קבוצות גיל צעירות. שנית, יש צורך בכלים הנכונים כדי להבין את התופעות האלה בצורה ברורה. במקרה זה, כפי שהראיתי, התבוננות שטחית בלוח נתונים פשוט מציגה חתך מטעה יותר משהיא מספקת מידע. היא מציגה תמונה של כישלון כאשר בפועל ישנה הצלחה רבה.

מקורות

- בס, ד' (2007). גיור וקבלת מצוות: הלכה ומעשה. **צהר**, **ל** (אלול תשס"ז), 29–40.
- הלמ"ס (2026). **שיעורי פריון בישראל, לפי מידת דתיות 1979–2024**. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- עתים (2024). **דו"ח הגיור השנתי 2024 תשפ"ד: סיכום כהונת הרבנים הראשיים**.
- פישר, נ' (2015). **אתגר הגיור בישראל: ניתוח מדיניות והמלצות**. המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- Ausubel, J., Smith, G. A., & Cooperman, A. (2021). *Denominational switching among U.S. Jews: Reform Judaism has gained, Conservative Judaism has lost*. Pew Research Center.
- Carlebach, E. (2001). *Divided Souls: Converts from Judaism in Germany, 1500–1750*. Yale University Press.
- Cohen, S. J. D. (1983). Conversion to Judaism in historical perspective: From biblical Israel to post-biblical Judaism. *Conservative Judaism*, *36*(4), 31–45.
- Cohen, S. J. D. (1999). *The beginnings of Jewishness: Boundaries, varieties, uncertainties*. University of California Press.
- Cohen, A., & Susser B. (2009). **Jews and Others: Non-Jewish Jews in Israel**. *Israel Affairs*, *15*(1), 52–65.
- Cooperman, A., Alper, B. A., & Schiller, A. (2021). *Jewish Americans in 2020*. Pew Research Center.
- Dershowitz, A. M. (1997). *The vanishing American Jew: In search of Jewish Identity for the next century*. Little, Brown and Company.
- DellaPergola, S. (2022). World Jewish population, 2021. In A. Dashefsky and I. M. Sheskin (Eds.), *The American Jewish year book, 2021* (pp. 313–412). Springer.
- DiMaggio, P. (1987). Classification in Art. *American Sociological Review*, *52*, 440–455.
- Endelman, T. M. (2002). *The Jews of Britain, 1656 to 2000*. University of California Press.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford University Press.
- Hayes, C. (1999). **Intermarriage and impurity in ancient Jewish sources**. *Harvard Theological Review*, *92*(1), 3–36.
- Karkabi-Sabbah, M. (2017). **Ethnoreligious mixed marriages among Palestinian women and Jewish men in Israel: Negotiating the breaking of barriers**. *Journal of Israeli History*, *36*(2), 189–211.

- Lerer, N., & Mayer, E. (1989). [In the footsteps of Ruth: A sociological analysis of converts to Judaism in America](#). In U. O. Schmelz and Sergio DellaPergola (Eds.), *Papers in Jewish demography, 1989: Selected proceedings of the demographic sessions held at the 10th World Congress of Jewish Studies* (pp. 172–184). Avraham Harman Institute of Contemporary Jewry, The Hebrew University of Jerusalem
- Meler, T., & Oryan, S. (2024). [‘It is endless... It is definitely challenging... But we experience growth out of it’: Negotiation patterns of Jewish Israeli women living in mixed families](#). *Social Identities, 30*(4), 352–368.
- Nahmias, P. (2004). Fertility behaviour of recent immigrants to Israel: A comparative analysis of immigrants from Ethiopia and the former Soviet Union. *Demographic Research, 10*, 83–120.
- Pinker, E. J. (2021). [Projecting religious demographics: The case of Jews in the United States](#). *Journal for the Scientific Study of Religion, 60*(2), 229–251.
- Sherkat, D. E., & Wilson, J. (1994). Preferences, constraints, and choices in religious markets: An examination of religious switching and apostasy. *Social Forces, 73*(3), 993–1026.
- Shifris, G., & Okun, B. S. (2024). [Cohort fertility of immigrants to Israel from the former Soviet Union](#). *Demographic Research, 50*, 377–392.
- Taylor, C. (2003). *Modern social imaginaries*. Duke University Press.
- Zilm, J. L. (2008). Blood, bread, and light: Female converts in early Judaism. *Women in Judaism: A Multidisciplinary e-Journal, 5*(2).